

**T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK MUSİKİSİ ANASANAT DALI
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**BAROK ÇALGI SİNE KEMAN - VIOLA D'AMORE -
İLE OSMANLI BAROK DÖNEMİ VE AVRUPA BAROK
MÜZİĞİNİN ETKİLEŞİMİNİN ARAŞTIRILMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Alper ASUTAY**

**Danışmanı
Prof. Leyla Pınar TANSEVER**

İstanbul - 2019

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Doç. Dr. Mustafa Anabilim/Anasanat Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı Tezli Yüksek Lisans
öğrencisi Alper Asım tarafından hazırlanan
"Barok Çağın Sade Keman - Viyola - Çello - İki Osmanlı Barok
Düzeni ve Avrupa Barok Müziğin Etkileşimi Araştırması"
adlı bu çalışma jürimizce Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Tarihi : 23/01/2019

(Jüri Üyesinin Ünvanı, Adı, Soyadı ve Kurumu) :

İmzası :

Jüri Üyesi: Prof. Dr. Leyla Pınar Tanrıvermez
Danışman: Üniv. ASD/ABD Öğr. Üyesi

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üy. F. Zeynep Eğinler
..... Halic Üniv. Open. ASD/ ABD Öğr. Üyesi

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Hande Coşkun
..... Nizantay Üniv. ASD/ ABD Öğr. Üyesi

Jüri Üyesi:
..... Üniv. ASD/ ABD Öğr. Üyesi (Yedek)

Jüri Üyesi:
..... Üniv. ASD/ ABD Öğr. Üyesi (Yedek)

TEŐEKKÜR METNİ

Hazırlamıő olduğum bu yüksek lisans tez çalıőmamın en baőından sonuna kadar benden fikir, bilgi ve birikimlerini esirgemeyen tez danıőmanım Sayın Prof. Leyla Pınar Tansever'e teőekkürlerimi sunarım.

2015 senesinde sine kemanımı yapan Luthier Ahmet Kaya ağabeyime teőekkürü bir borç bilirim.

Mesleğimle ilgili her konuda olduğu gibi tez çalıőmamda da tüm samimiyetiyle yanımda olan sevgili eőim Su Ceren ASUTAY'a bu çalıőmamı ithaf ediyorum.

İstanbul, 2019

Alper ASUTAY

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	III
İÇİNDEKİLER	IV
ŞEKİLLER LİSTESİ	VI
GENEL BİLGİLER VE ÖZET	VII
ABSTRACT	IX
1. GİRİŞ	1
2. BAROK ÇAĞDAKİ VİOLLERİN KÖKENLERİ ÜZERİNE GENEL BİLGİLER.....	2
2.1. Ravanastron.....	2
2.2. İkliğ	3
2.3. Rebab	3
2.4. Rebec.....	6
2.5. Ayaklı Keman	6
2.6. Lira de Braccio	9
2.7. Fidel	10
3. VİOLLER.....	12
3.1. Treble Viola da Gamba	12
3.2. Tenor Viola da Gamba	13
3.3. Viola da Gamba.....	14
3.4. Bas Viola da Gamba.....	15
3.5. Viola da Bastarde	16
3.6. Baryton (Viola di Bordone).....	16
3.7. Viola da Braccio.....	18
4. SİNE KEMAN (Viola d'Amore)	20
4.1. Avrupalı Gezgin ve Gözlemcilerin notlarında Sine Keman ile ilgili pasajlar	21
4.1.1. Baron de Tott.....	21
4.1.2. Franz Joseph Sulzer.....	21

4.1.3. Giambatista Toderini	21
4.1.4. Charles Fonton	21
4.1.5. Guillaume André Villateau	21
4.2. Sine Keman İcracıları ve Bestecileri	22
5. ANATOMİK AYRINTILARIYLA SİNE KEMAN	25
5.1. Sine Kemanın (Viola d'Amore) Akort Meselesi	32
5.1.1. Scordatura	32
6. SONUÇ	33
7. KAYNAKLAR	34
8. EKLER	37
9. ÖZGEÇMİŞ	59

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 2.1.1	: Ravanastron.....	2
Şekil 2.2.1	: İkliğ.....	3
Şekil 2.3.1	: Rebab	5
Şekil 2.4.1	: Rebec	6
Şekil 2.5.1	: Ayaklı Keman	7
Şekil 2.5.2	: Türk Kemanı	8
Şekil 2.5.3	: Ayaklı Keman	9
Şekil 2.6	: Lira de Braccio boyutları	10
Şekil 3.3.1	: Treble Viol.....	13
Şekil 3.2.1	: Treble viola da gamba, tenor viola da gamba, bas viola da gamba	14
Şekil 3.3.2	: Tenor quinton.....	14
Şekil 3.4.1	: Bas viol	15
Şekil 3.5.1	: Viola da gamba, viola da bastarda, Lira de braccio	16
Şekil 3.6.1	: Baryton.....	17
Şekil 3.7.1	: Viola da braccio formunun ilk görüldüğü tasvirin yakınlaştırılmış şekli	18
Şekil 3.7.2	: Viola da braccio formunun ilk görüldüğü tasvir	19
Şekil 4.1	: Viola d' amore	20
Şekil 4.1.5.1	: On sekizinci yy sonlarında Mısır' da kullanılan sazlar	22
Şekil 4.2.1	: Sine keman (Hızır Ağa'nın çiziminden)	23
Şekil 5.1	: Sine Keman ses deliği.....	25
Şekil 5.2	: Yapım aşamasında sine keman	26
Şekil 5.3	: Rosette örneği	27
Şekil 5.4	: Sine Keman kafa örneği	27
Şekil 5.5	: At başı	28
Şekil 5.6	: Salyangoz.....	28
Şekil 5.7	: Topkapı sarayı haremde bulunan sine keman	29
Şekil 5.8	: Sine Keman kalıp ölçüleri.....	30
Şekil 5.9	: Altı telli sine keman çizimi	32

GENEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı : Alper ASUTAY
Anabilim Dalı : Türk Musikisi
Tez Danışmanı : Prof. Leyla Pınar TANSEVER
Tez Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans - Ocak 2019

BAROK ÇALGI SİNE KEMAN - VIOLA D'AMORE - İLE OSMANLI BAROK DÖNEMİ VE AVRUPA BAROK MÜZİĞİNİN ETKİLEŞİMİNİN ARAŞTIRILMASI

ÖZET

Barok Çağ olarak bilinen dönem, 17. ve 18. yy'ları kapsamaktadır. Avrupa barok müzik ortamında viola d'amore (aşk violası) adıyla bilinen ve popüler olan çalgının, 18. yy. ortaları itibariyle Osmanlı saray musikisi ortamında görülmeye başladığı biliniyor. Bu çalışmanın amacı; Avrupa menşeli violer ailesine mensup bir enstrüman olan sine kemanın kökenleri, icracıları, bestecileri ve organolojik açılardan araştırılmasıdır.

Köklerinin Hindistan, Orta Doğu, Orta Asya ve Türkiye'de olduğu bilinen yaylı sazların, asırlar içerisinde birçok gelişim gösterdikleri bilinmektedir. Bu sazlar Ravanastron, ıklığ, rebap, rebec, ayaklı keman, lira de braccio ve fidel olarak incelenmiştir.

Sine keman, violer ailesine mensup bir enstrüman olarak bilinmektedir. Viollerin özellikleri ve çalınış biçimleri dolayısıyla farklılık gösterirler. Bu tez içerisinde farklılıklar incelenmiş ve violer grubu enstrümanları sırasıyla; treble viola da gamba, tenor viola da gamba, viola da gamba, bas viola da gamba, viola da bastarde, baryton (viola di bordone) ve viola da braccio olarak verilmiştir.

Gerek saraydaki görevleri ve gerekse seyahatleri sebebiyle Osmanlı İmparatorluğu'na gelerek, araştırma imkanı bulan yabancı müzikologların gözlemleri, tespitleri, hatıraları ve kaleme aldıkları belge ve seyahatname gibi kitapların ışığı altında Osmanlı ve şark müziği, kullanılan enstrümanlar ve sine keman hakkında önemli bilgiler

elde ediyor; aynı şekilde bu sazlardan pek çoğunun ve tezimizin konusu olan sine kemanın yapımı, ölçüleri, telleri ve akordu hakkında fikir sahibi oluyoruz.

Avrupa'da viola d'amore olarak bilinen sine kemanın hiçbir kopukluk olmaksızın orada kullanılmaya devam edildiğini ve Barok orkestralarının vazgeçilmez enstrümanı olduğunu görüyoruz.

Ancak ilk defa kemani Corci (1680?-1765?) tarafından sarayda çalındığı bilinen bu saz üç asır boyunca çok popüler olmasına ve bu popülerliğini devam ettirmesine rağmen bu yıllardan sonra cazibesini kaybetmeye ve unutulmaya başlamıştır.

Bu tez konusunun seçilmesindeki en önemli etkenlerden birisi, unutulmaya yüz tutan sine kemanın ihyası, genç kuşaklara tanıtılması ve sevdirmesi amacını taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sine keman, Viola d'Amore, Barok.

GENERAL KNOWLEDGE

First and Surname : Alper ASUTAY
Field : Traditional Turkish Music
Supervisor : Prof. Leyla Pınar TANSEVER
Degree and date : Postgraduate - January 2019

RESEARCH OF THE INTERACTION OF OTTOMAN BAROQUE PERIOD AND EUROPEAN BAROQUE MUSIC WITH THE BAROQUE INSTRUMENT SINE KEMAN - VIOLA D'AMORE -

ABSTRACT

The period known as the Baroque Age involves the 17th and 18th centuries. In the European baroque music scene, the instrument which known as viola d'amore (viola of love) was very popular. It is known that it started to be seen in Ottoman court music in the middle of 18th century. The purpose of this study is to organologically research the origin, performers, composers of the sine keman which belongs to European originated viol family.

Stringed instruments have many improvements in centuries, of whom the roots are in India, the Middle East, Central Asia and Turkey. These instruments analyzed as ravanastron, ıklığ, rebap, rebec, ayaklı keman, lira de braccio and fidel.

Sine keman is known as an instrument from viol family. They differ due to their characteristics and their way of playing. In this thesis, differences were investigated and viol group instruments were given in order of; treble viola da gamba, tenor viola da gamba, viola da gamba, bass viola da gamba, viola da bastarde, baryton (viola di bordone) and viola da braccio.

We make important inquiries about the Ottoman and Orient music, used instruments and sine keman under the light of the books such as observations, memoirs and ravel records of the foreign musicologists who have the opportunity to come to the Ottoman Empire due to their duties in the palace

or travels, likewise, we have an opinion about construction, measurements, wires and tuning of the sine keman, which is the subject of many of these instruments and our thesis.

In Europe, the violin, known as viola da amore, continues to be used there without any disconnection and is an indispensable instrument of Baroque orchestras.

However, this instrument which is known that it was known to be played in the palace by the violinist Corci (1680? -1765?) for the first time, it has been very popular for three centuries and it continued its popularity, it has lost its charm and forgotten after these years.

One of the most important factors in the selection of this thesis topic is to recover, endear and introduce the almost forgotten violin to the young generations.

Key Words: Sine keman, Viola d'amore, Baroque.

1. GİRİŞ

Günümüz Avrupası'nda, Barok çağ ile ilgili tüm arşivlerin, gün ışığına çıkarıldığı bilinmektedir. Gerek çalgı yapımı, gerekse repertuar konusunda hem Avrupalılar hem de Türkleri ilgilendiren birçok çalışmanın yapıldığı bilinmektedir.

Sine keman, Türk müziği tarihinde, Barok dönemdeki en önemli çalgılardan olduğu biliniyor. Bu enstrüman aynı zamanda Avrupa'da Viola d'amore adıyla bilinen çalgıdır. Bu tez içerisinde, Osmanlı Barok dönemi müzikleri, çalgıları, bestecileri ile Avrupa'da aynı dönem karşılaştırmalarını ele alarak önce çalgının geçmişteki oluşumu, ataları ve sonrasında violer grubuna ait farklı çalgılar incelendi. Viol ailesinin Orta Çağ'dan günümüze kadar tüm değişimleri çok geniş bir alana yayılıyor ve yeni arayışlar neticesinde ortaya çıkan farklı enstrümanların gösterdikleri çeşitlilik kontrol edilemez boyutlara vardığı görülüyor. Bu nedenle en çok bilinen metod örneklerinin incelenmesi, bu konudaki en sağlıklı yöntemlerden biri olmaktadır.

Günümüz Türk müziği eğitimi alanında henüz eskiyle olan yeniden yapılandırılmaların tam anlamıyla ele alınmadığı düşünülürse, sine keman gibi çalgılar konusunda araştırmaların önemi dikkat çekmektedir.

Türkiye'deki çalgı yapımı çalışmalarının, unutilan çalgıların örneklerini, az da olsa ortaya çıkardığı görülüyor. Bunlar, kaybolmuş çalgıları inceleme konusunda olumlu yaklaşımlar ortaya koyuyor.

Eldeki müziklerin gerek Barok çağda, gerekse günümüz bestecileri tarafından unutilmuş çalgılara yazdıkları çağdaş eserlerde kusursuz, istenileni düzgün yorumlarla gerçekleştirilen çalışmalar önem kazanmış oluyor.

2. BAROK ÇAĞ'DAKİ VIOLLERİN KÖKENLERİ ÜZERİNE GENEL BİLGİLER

Barok ağdaki viollerin, geçmişi çok eskiye dayanmakta ve geniş bir çeşitlilik teşkil etmektedir. Bunlardan konumuza yakın kökleri olanlarını sırasıyla şu şekilde sunulmuştur.

2.1. Ravanastron

Çeşitli kaynaklarda kesin olarak ispat edilememekle birlikte, Hindistan'da Seylan kralı Ravana tarafından icad edildiği düşünülen bir enstrumandır. Ravanastron algısının gövdesi hindistan cevizi kabuğunun üzerini deri ile kapatılarak, bir sap eklenmesiyle oluşan, telleri at kılından yapılan yaylı bir enstrumandır. "Günümüzde, gezgin Budist keşişlerin ve Pandoranların kullandığı, iki ipek telli, tahta silindir gövdeli, uzun saplı bu alđı; rebabın dolayısıyla tüm yaylı algılar ailesinin atasıdır" (Akyürek, 2004, 5).

şekil 2.1.1 Ravanastron (Kaya, 2015: 13)

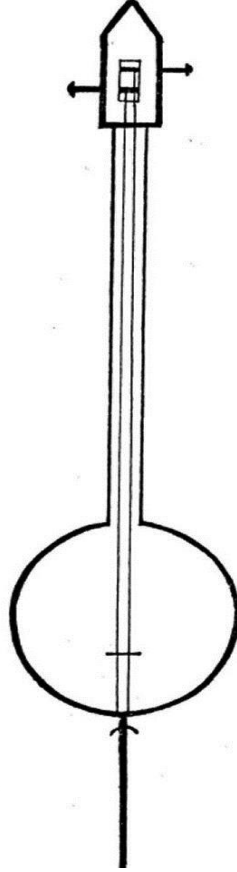
2.2. İklğ

Türklerin bulduğu bu saz, av yayının altına konan bir su kabağı ve buna takılan at kılı tellerden oluşur. Yine at kılından olan yayla çalınır. (Kaya, 2015: 12,13)

Saray'da önemli bir konumu olan ıklğ, rebaptan boyut olarak daha küçük olup kabaktan yapılmaktadır. (Gazimihal, 1985: 35)

Aynı dönemde Avrupa'da ıklğ benzeri sazlar kullanılmıştır.

İklğ, günümüzün Türk Halk Müziği enstrümanlarından "Kabak Kemane" denilen saza benzemektedir.

Şekil 2.2.1 İklğ (Bardakçı, 2008: 101)

2.3. Rebap

Rebap Uygurlar döneminden beri kullanıldığı bilinen, ismi ıklğ, rebap olarak anılan ve Osmanlı saray müziğinin 18. yüzyıla kadar popüler olmuş olan bir çalgısıdır.

Osmanlı müziği tarihinde 18. yy a kadar mevcut olan tek yaylı çalgı rebaptır. Uygurlar döneminden bu yana Türkler tarafından kullanıldığı bilinen ve Türk müziğinde ıklığ, rebap gibi farklı isimlerle de anılan bu çalgı aynı zamanda çeşitli örnekleri ile birlikte yüzyıllar boyu Orta Asya ve Ortadoğu müziklerinin de en çok kullanılan yaylı çalgısı olmuş ve günümüze kadar da varlığını sürdürmüştür (Ögel, 2000). Ayrıca Moğollar tarafından İberik yarımadasına kadar geldiği biliniyor.

Charles Fonton keman başlığı altında verdiği bilgilerle bize rebapı anlatır.

Şarklılar “keman” adını verdikleri ve bizimkine hiç benzemeyen saza çok daha büyük önem verirler.

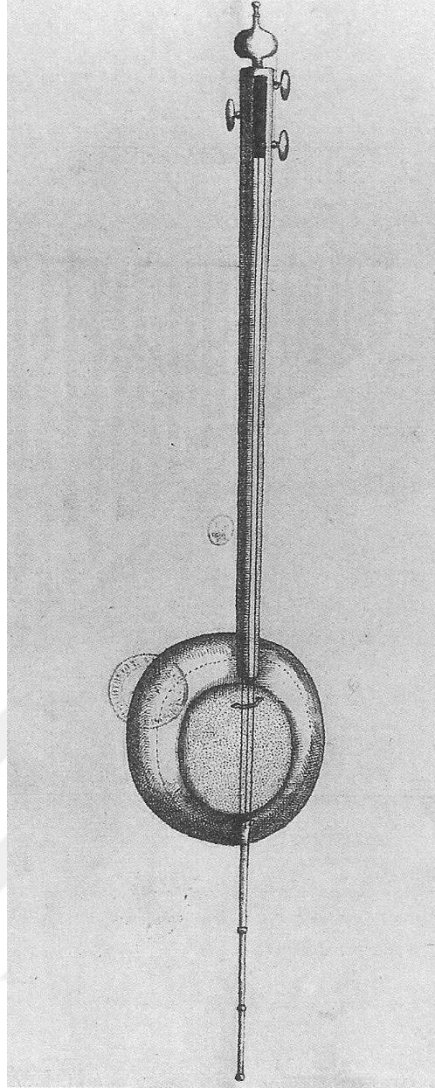
Fonton’a göre rebabın tanifi:

Bu saz çeşitli parçalardan oluşur. En önemli bölümü ses veren teknesi, içi oyulmuş ve iyice kurutulmuş bir hindistan cevizi kabuğudur. Bu meyveler çeşitli boylarda olurlar ve bazılarının kabukları üç parmak kalınlığında olabilir. Cevizin içi boşaltılmak için, genişçe açılan deliğın üstü, ince ve şeffaf bağırsaktan yapılan bir zarla kaplanır. Teknenin arka kısmına da yarım daire şeklinde yarıklar açılır. Bazende hindistan cevizi kabuğu yerine, kurutulmuş ve aynı renge boyanmış bir asma kabağı da kullanılabilir. Bu türler daha ucuz olur fakat sesi diğerlerinininki kadar güzel değildir.

Sapı her türlü ağaçtan yapılabilirse de en makbulü köknar ağacından yapılanıdır. Sap yuvarlak olup üst kısmı tekneye yakın kısmından daha geniştir. Sapın alt kısmına eklenen demir ya da bakır çubuk tekneyi boydan boya delip geçer ve teknenin alt kısmından yarım ayak kadar dışarıya çıkar. Sapın ucunda fildişi ya da balık dişinden bir topuz, topuzun hemen altında da tellerin sarıldığı burguların yuvaları vardır. Bu burgular bizimkilerden daha büyük ve kalındır. Kemanın üç teli olduğundan burgularda üç adettir. Teller teknenin üzerindeki zarın sapa yakın kısmına yerleştirilen bir eşiğe dayanırlar. Teller kirişten¹ değil ibrişimden² yapılırlar.

¹ Hayvan bağırsağından yapılan tellere, kiriş tel denilmektedir.

² Bükülmüş ipekten yapılan tellere, ibrişim tel denilmektedir.

Şekil 2.3.1 Rebap (Charles Fonton, Essai sur la musique orientale yazmalar bölümü rebap çizimi, 122)

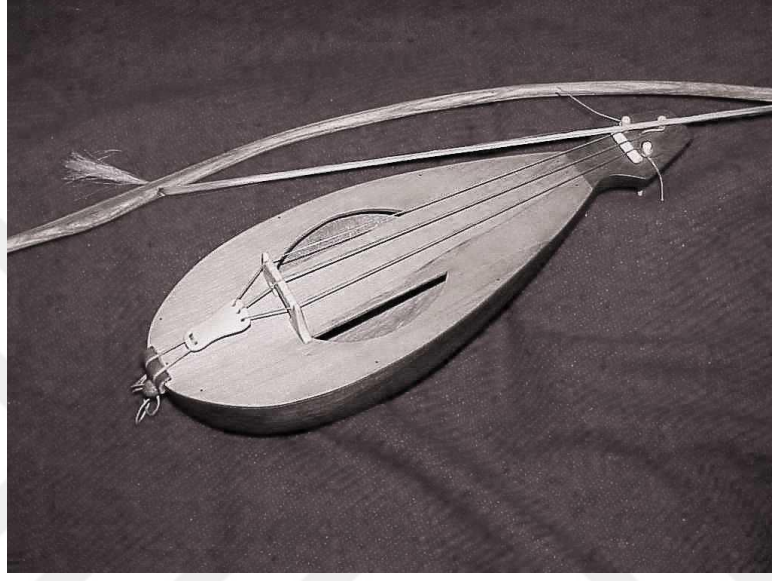
Şark kemanında tellerin ikisi beşli aralıkla akort edilir. İlk tel Yegah, yani Re, ikincisiyse Dügah, yani La'dır. Tellerin en incesi olan üçüncüsü ilkinin oktavına, yani Re (neva) ye akort edilir. Bam teli olan dördüncü tel bu sazda yoktur.

Genellikle Şark kemanının sesi, bizimki kadar gür ve neşeli değildir. Hoşa gitmesi için bir kemanın büyük bir dikkat ve incelikle çalınması gerekir. Orta derecede bir çalgıcı bile kulakları tırmalamaktan başka bir sonuç elde edemez. Şarklılar kemanlarını bizim bası çaldığımız şekilde çalarlar.

Kullandıkları yay bizimkinin aynısıdır. Yalnızca yayın ucunda kılları gergin tutmak için bizim kullandığımız küçük çark şarklılarda yoktur. Bu işlevi kılları elleriyle gererek yerine getirirler. Bu amaçla kıllar yayın iki ucuna konan birer küçük çemberin içinden geçirmişlerdir (Fonton, 1987, 89-90-91).

2.4. Rebec

Rebec çalgısı, yaylı çalgıların günümüze kadarki serüveninde önemli bir yer tutmaktadır. Rebaptan türediği düşünülen, armudi gövdeli ve üç tellidir. 8. yy da İber yarımadasının fethi zamanında Moor' lar (Mağribi) tarafından İspanya' ya getirilmiştir (Bachmann, 2013, sf.). Ortaçağ ve Rönesans döneminde popüler olmuş bir enstrümandır.

Şekil 2.4.1 Rebec (Prof. Klavsenist Leyla Pınar Tansever barok kitaplğından)

2.5. Ayaklı Keman

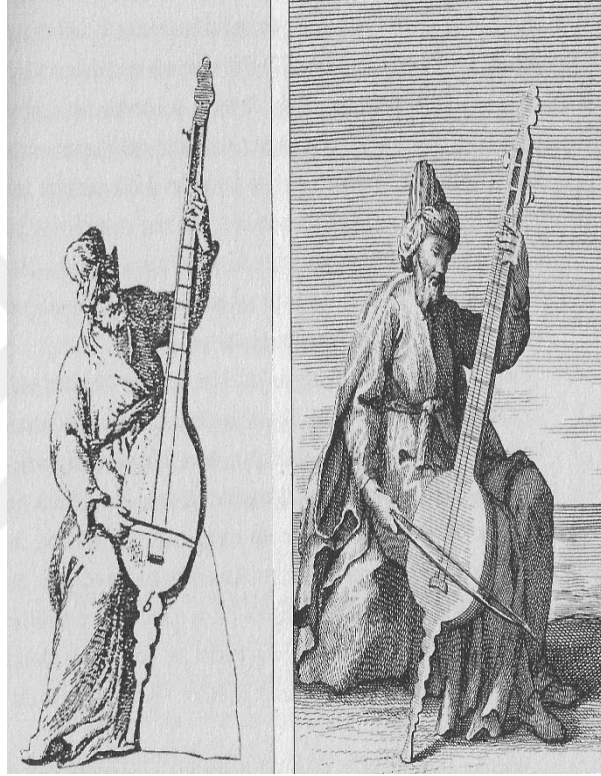
La borde'un hakkında herhangi bir bilgi vermeden resmini yayımladığı sazlardan 'Türk kemanının gerçekliği bugüne kadar bütünüyle aydınlığa kavuşturulamamıştır.

Ayaklı keman muammasın çağımızın batılı organograflarınca da çözülemediğini' söyleyen Mahmut Ragıp Gazimihal sazın kimliğini şu değerlendirmeye açıklığa kavuşturmaya çalışmıştır.

"O yıllarda İstanbul'da bazı yabancı musiki meraklılarının da katılması suretiyle perde sistemi hakkında tanbur ve başka sazlarda inceleme yapıldığı rahibin (Toderini'nin) ifadesinden anlaşıldığı için, oktavda 24 perdeyi sıhhatle verebilecek surette ayaklı kemanın (buna elverişli nitelikte tek saz olarak) işte o yıllarda yapıp çoğaltıldığı ve bir müddet meraklıları elinde dolaştıktan sonra unutulduğu anlaşılıyor. Viola de Gamba (bacak kemarı) çeşitlerinin garpte o çağda violonsele ulaşmak yolunda olduğu Galata'da pek tabi suretle biliniyordu. Ayaklı keman biraz da bacak

kemanından ve fasıla davudi ses kazandırma isteğinden mühimdir denilebilir. Nasıl ki Viola de Amore'dan mülhem yerli sine kemanların bizde yapılmış olduğu bilinmektedir. Toderini kitabında bundan bahsetmiştir” (1958: 47-48)

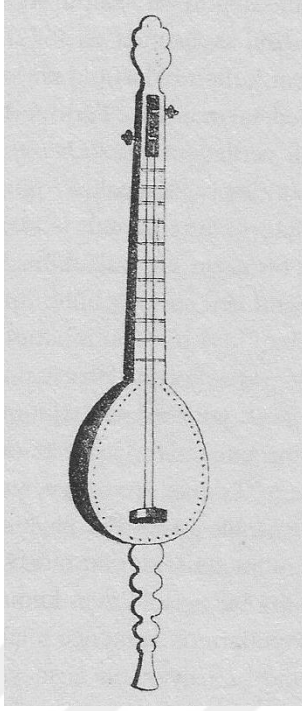
Bu saz Gazimihal'in düşündüğünden çok daha eskidir. Çünkü ‘ayaklı keman’ diye bir sazı kaydeden ilk Avrupa’lı, Gazimihal'in söylediği gibi Laborde değildir. Aynı resim daha önce Filippo Bonanni'nin 1716'da yayımlanan, 1723'te gözden geçirilip genişletilerek yeniden basılan Gabinetto Armonico adlı eserinde çıkmıştır.

Şekil 2.5.1 “Ayaklı keman” Laborde’ nin resminden ayrıntı 1780, Bonanni, 1723 (Aksoy, 2003: 135)

Laborde’un resmi oradan kitabında aktardığı tahmin edilebilir. Bu durum ayaklı kemanın Türk Müziğinde hiç de o kadar kısa ömürlü bir saz olmadığını açıkça gösteriyor. Sazın icadını hiç olmazsa on sekizinci yüzyılın başlarına doğru geriye getirmek gerekiyor. ‘Muamma’ kesin olarak çözülmüş değildir.

Laborde ve Todorini’nin kitaplarının yayımlanışından seksen yıl kadar sonra, 1867’de Paris’te düzenlenen bir sanat dergisinde ‘ayaklı keman’ adını taşıyan bir saz da yer almıştır. O sergi üstüne bir kitap yazan Oscar Commettant, eserinde bu sazın bir de resmini bastırmıştır.

Şekil 2.5.2 “Türk kemani” Oscar Commettant 1869; 1867 Paris sergisinden (Aksoy, 2003: 137)

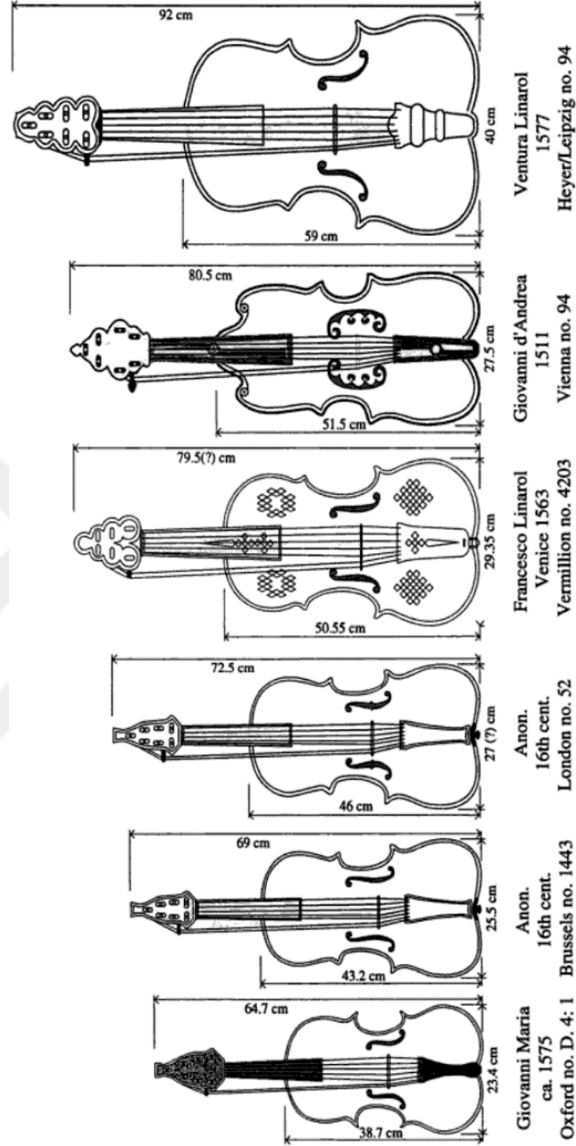
Bu kaynaklar vasıtasıyla, enstrümanın saray fasıllarında davudi ses ihtiyacına karşılık rağbet gördüğünü ve 18. yy'ın ilerleyen yıllarında kullanılmadığını açıkça görmekteyiz.

Şekil 2.5.3 Ayaklı keman (Barok alıgı araştırma projesi ve patenti Prof. Klavsenist Leyla Pınar Tansevere'e, alıgının yapımı Oğuz Demir'e aittir.)

2.6. Lira da Braccio

Lira da Braccio; 14. ve 15. Yüzyıllarda İtalya'da görülen, soprano, alto ve bas ses özelliklerine sahip bir aileden oluşan. 7 telli bir Rönesans çalgısı olduğu bilinmektedir.

Şekil 2.6 Lira da braccio boyutları (Jones, 1995: 14)

Lir ailesi genellikle lira da braccio, lirone da braccio (soprano ve alto grubu); lira da gamba ve lirone perfetto (bas grubu) çalgılarından oluşmaktaydı (Sterling, 1995, s. 1).

Beş teli yay ile diğer iki teli, çalan kişinin sol elinin baş parmağı ile çekerek çalınan Lira da Braccio, İtalya'da genelde sarayda şairlere eşlik eden bir çalgı olarak bilinmektedir. Rönesans döneminin en tanınmış çalgılarından biri olmuştur.

2.7. Fidel

13.yy da Avrupa'da ortaya çıktığı bilinmektedir. Bu saz "vielle" adıyla da anılmaktadır ve viollerin atası olarak sayılmaktadır.

Bu sazın perdeli tuşesi, 'C' şeklindeki ses delikleri, dörtdü ve beşli aralıklarla akortlanan beş teli ile bir sonraki inceleyeceğimiz Gamba ailesine benzerliği görölmektedir.

Bu çalgı kilisede ve saray dışındaki gezgin çalgıcıların (trubadur) enstrümanıdır. (Fransız trubadurlar, Alman minnestreller, İngiliz ve Flaman menestreller şatodan şatoya gezen müzisyenlerdir).

Rönesans dönemi ile birlikte değişen ve gelişen müzik ortamında, daha güçlü ve mükemmel enstrümanlara ihtiyaç duyulması sebebiyle çalgıların farklılaştığı görölmektedir. Fidel'in bu gelişim neticesinde viol ve keman olma yolunda geliştiği görölmektedir.

3. VIOLLER

Viol, Rönesans'tan başlayarak pek çok değişim ve gelişim göstermiş bir çalgıdır. Çeşitli boyutlarda olanları vardır. İlk ortaya çıktığı tarih kesin olarak bilinmemekle birlikte 16. yüzyıl olduğu tahmin edilmektedir.

Çıkış noktası violer olan Viola da Gamba ve Viola da Braccio ailelerinin gelişimi birbirinden farklı bir seyir izlemektedir. Viola da Braccio ailesi sürekli bir gelişim gösterirken, müzik icrası için gittikçe daha fazla tercih edilir hale gelip bugünün en çok çalınan enstrüman grubu olmuştur. Viola da Gamba ise 18. yüzyılın sonlarına doğru kullanımdan kalktığı bilinmektedir (Zeyringer, 1988: 15).

Barok Dönemin sonunda önemini yitirmesinin sebebi, sürekli bas çağı yerini, senfonik orkestralardaki yeni bir bas ses yani temel ses kavramına göre müziğin şekillenmesi diyebiliriz.

Çok sayıda önemli bestecinin viol ailesi için besteleri bulunmaktadır.

16. yy. çalgıların metoda dayalı çalışma şekli ve çalınış üslubu yerleştiği görülür. Bunların arasında violerde vardır. Dizler arasında çalınan viyollere "Gamba" , kol üzerine koyulup çalınanlara ise "Braccio" denmektedir. Aynı dönemde violer ailesine bağlı çeşitli çalgı isimlerine rastlanır.

3.1. Treble Viola da Gamba

Barok Çağ'da Treble adıyla geçen viol ailesinin en tiz üyesidir. Altı telli ve beş telli olanları Fransa'da görülmüştür, bunlara "Pordessus Viol" denmiştir. Notasyonu sol anahtar ile yazılmaktadır.

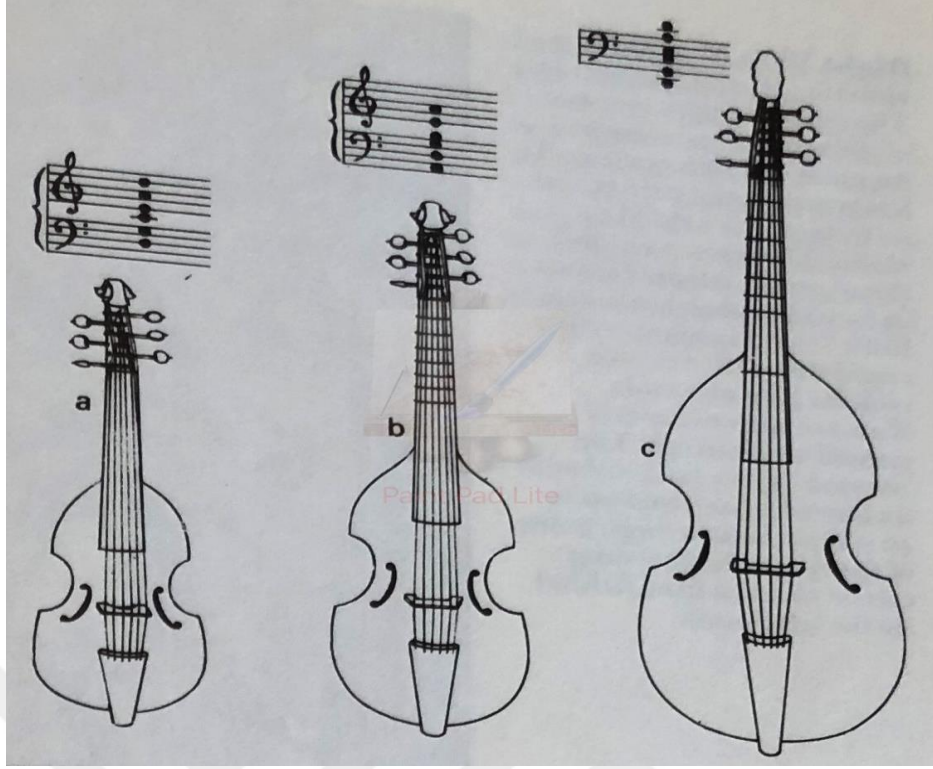
Şekil 3.1 “Treble viol” (Cyr, 2016: 52)

3.2. Tenor Viola da Gamba

Tenor Viola da Gamba, viol ailesinin orta boydaki üyesidir ve orta kalınlıktaki sesleri çalar. Notasyonu dördüncü çizgideki do anahtarına göre yazılır.

Fransa'da 18. yüzyılın en popüler çalgıları arasında, Tenor Viola da Gamba'nın, Tenor Quinte adı ile bilinmektedir. Çok benzerlikleri bulunmaktadır, aradaki fark Tenor Quintonun perdesiz ve beş tele sahip olmasıdır.

Viol ailesinin en büyüğü ve en kalın sesli üyesi bas viola da gambadır. Notasyonu fa anahtarına göre yazılır.

Şekil 3.2.1 Treble Viola da Gamba, Tenor Viola da Gamba, Bas Viola da Gamba (Musical Instruments Of The Worlds 1976)

Şekil 3.2.2 Tenor Quinton (Musical Instruments Of The Worlds 1976)

3.3. Viola da Gamba

15. yy'dan itibaren İspanya ve İtalya'da yapıldığı ve kullanıldığı görülen Viola da Gamba, C biçiminde ses delikleri, perdeli tuşesi, sapa doğru daralan üst kapağı, sap tarafında kırılıp incelen düz sırt kapağı ile birlikte kenar çıkıntısına

rastlanmaya gövdeye sahip bir enstrümandır. Dörtlü ve üçlü aralıklarla akort edilirler (re-la-mi-do-sol-re).

Bu çalgı Barok Çağ'ın en önemli çalgısı olmuştur. Nedeni, dönemin kompozisyon anlayışında üst partilerin temel armonisinin sürekli takipçisidir. Bu nedenle Barok çağın tüm ülkelerinde kullanıldığı görülmektedir.

16. yüzyılda çeşitli boylarda Viola da Gamba görülmektedir. Diskont, alto, tenor, küçük bas, sub bas şeklinde Gamba ailesi şekillenmiştir.

Bu enstrüman, İngiliz müzisyenler tarafından Avrupa kıtasına yayıldığı görülüyor ve Barok çağ (17. yy 18. yy) sonuna kadar kullanılıyor. Bunlara ait enstrüman yapım atölyeleri gelişmektedir. Farklı modeller geliştirilerek violonsele kadar geldiği görülmektedir.

Gelişen senfonik orkestra tınlarında, viyolonsel ve kontrbasa olan ilginin artmasıyla, gambalara olan ilgi azalmıştır..

Genelde saray ortamı ve yeni burjuvaların oda müziği ortamında kullanılan Viola da Gamba dönem değişikliği nedeniyle unutuldu. Çünkü Fransız Devrimi ile yeni bir anlayış ve devlet modellerine geçiş kültür ortamını da etkiledi. Buna bağlı olarak gelişen müzik ortamında enstrümanlardaki yenilikler, yapım ve çalım tekniğine dair eski özellikleri ile birlikte modern enstrümanlara aktarılmıştır.

3.4. Bas Viola da Gamba

Bas Viola da Gamba, ailenin en bas sesli üyesidir. Notası fa anahtarına yazılır.

Şekil 3.4.1 Bas Viol (Levy, 1983: 131)

Daha sonraları bu çalgılara başka üyeler de katılmıŐtır.

Örneğin:

Küçük Tenor Viol, Alto Viola da Gamba (bu tını kalın kadın sesi olarak da bilinir), Kontrbas viol.

3.5. Viola da Bastarde

Viola da Bastarde 16. yüzyıldan 18. yüzyılın başlarına kadar, İngiltere ve İtalya' da sevilerek çalınan viola da gamba ve lira da braccio karışımı bir çalgıdır. Akordu tenor gamba akort sistemi ile aynıdır.

Şekil 3.5.1 1-2-3 Viola da Gamba, 4 Viola da Bastarda, 5 Lira da Braccio

(Paras, 1986: kapak fotoğrafı)

3.6. Baryton (Viola di Bordone)

Yunanca'dan, "barytonas" olarak geçen bariton kalın sesli anlamına gelir. Bariton notasyonu fa anahtarı ile yazılır. Bas sesin güçlölüğünü ve asaletini tenor sesin parlaklığıyla birleŐtirir.

İtalyanca'da "Viola di Bordone" veya "Viola di Fogotto" olarak yer alır. Kral I. Jacques döneminde ilk olarak İngiltere'de ortaya çıkmıştır. Almanya ve Avusturya'da

17. yy da kullanılmıştır. Yedi alma teli vardır. Dokuz ile yirmi yedi arasında ile metal ahenk telleri vardır.

Bu enstrüman birçok besteciye ilham kaynağı olmuştur (Honegger: 81, 1976).

Bariton, bas ile altonun arasındaki ses sahasında bulunur.

Baryton (Viola di Bardone) 17. yüzyılda viola bastarde'den geliştirilmiş, gövdesi kavisli bir tenor gambasıdır. Tuşenin üstündeki altı-yedi bağırsak telin yanı sıra, on - on beş tane metalden yapılmış diatonik Aliquot (tam aralığa) tele sahiptir. Bu teller, altı açık tuşenin altından geçerler ve tutan elin baş parmağıyla çekilirler. (Michels, 2015:39)

1647 yılında Viyana'dan Magnus Feldlen tarafından yapılmış olan Baryton bilinen en eski örnektir.

şekil 3.6.1 Baryton “Magnus Feldlen, Viyana-1647 yapımı” (Prof. Klavsenist Leyla Pınar Tansever barok kitaplığından)

3.7. Viola da Braccio

Viola da Braccio, İtalyanca kol viyolü anlamına gelmektedir. Viola da Gamba ile aynı zamanda meydana çıkmış ve 1500 lü yıllardan itibaren omuzda çalınan bütün çalgıların genel adı olarak kullanılmıştır. Viola da Braccioların hepsi perdesizdir. Tel sayıları değişiklik gösterir. Ses delikleri gamba ailesi çalgılarında C şeklinde değil, günümüz keman ailesindeki F şeklini andırır.

Viola da Braccio formunun görüldüğü ilk tasvirlerden biri Verçelli'deki (İtalya) San Cristoforo Kilisesi'nde bulunan, Gaudenzio Ferrari'nin (1480-1546) 'Madonna Portakal Ağacının Altında' (1530'lar) başlıklı tablosunda yer alan, telli enstrüman çalan bir melektir. Tabloda görülen enstrüman, viola da Braccio'nun tüm özelliklerini taşımaktadır. Viola da Braccio ailesinin üç telli tiz bir üyesi olan bu çalgıdaki tek belirsizlik, ön ve arka kapağın çerçeveyi aşıp aşmadığının resimde tam olarak seçilememesidir (Zeyringer, 1988: 25).

Şekil 3.7.1 Viola da Braccio formunun ilk görüldüğü tasvirin yakınlştırılmış şekli "Gaudenzio Ferrari (1480-1546), Madonna Portakal Ağacının Altında"

Şekil 3.7.2 Viola da braccio formunun ilk görüldüğü tasvir “Gaudenzio Ferrari (1480-1546), Madonna Portakal Ağacının Altında”

4. VIOLA D'AMORE (SİNE KEMAN)

Viola d'amore, viol ailesinin bir üyesi olarak diğer modellerin tarihi üzerine yazdıklarımızda olduğu gibi kökleri Hindistan, Orta Asya, Orta Doğu ve Türkiye'dedir. 1600'lü yıllarda Salzburg, Münih ve Bohemya bölgelerinde sonraları İtalya, Fransa ve diğer Avrupa ülkelerinde görülen bir enstrümandır. Viola d'amore, viol ailesinden viola da braccio modeli gibi omuza dayanarak çalınması sebebiyle en çok benzerliği olan bir çalgıdır.

Şekil 4.1 Viola d'Amore (Prof. Klavsenist Leyla Pınar Tansever barok kitaplığından)

Sine kemannın ilk olarak hangi tarihte Osmanlı sınırları içinde var olduğu net olarak bilinmemekle birlikte çeşitli kaynaklarda görülen bilgiler ışığında, yaklaşık tarihin 18. yy ortaları olduğunu söyleyebiliriz.

4.1. Avrupalı Gezgin ve Gözlemcilerin Notlarında Viola d'Amore ile İlgili Pasajlar

Osmanlı musiki ortamının kayıt altına alınmasında, Avrupa'lı gezgin ve müsteşriklerin³ yaptıkları gözlemlerin önemli bir yeri olduğu biliniyor. Bunların içerisinde sine keman üzerine olanları aşağıda belirtilmiştir.

4.1.1. Baron de Tott (1733-1793)

Seyahatnamesi 1785 de yayımlanmış olan fakat 1755 de İstanbul'a geldiği bilinen Baron de Tott, dinlediği musiki fasıllarında çalınan, oda musikisi sazları diyerek bahsettiği enstrümanlar rebap, sine kemanı, ney, tanbur, mıska ve dairedir.

4.1.2. Franz Joseph Sulzer (?-?)

1770'li yılların sonlarında Eflak'ta bulunduğu bilinen Alman gezgin Sulzer, Türk oda müziği sazları olarak; ney, girift, mıska, fasıl kemençesi, sine kemanı, tanbur, santur, daire ve defî tanıtmıştır.

4.1.3. Giambatista Toderini (?-?)

Toderini'nin fasıl musikisinin hangi sazlarla icra edildiğini, kendi deyişiyle "oda musikisi sazları" olarak; keman, ayaklı keman, sine kemanı, rebap, tanbur, ney, girift, mıska, santur, kanun ve daireyi tanıtmaktadır.

4.1.4. Charles Fonton (1725- ?)

Charles Fonton, 1746-1753 yılları arasında İstanbul'da kalmış ve Osmanlı imparatorluğu'nun başkentine, kemanın Doğu müzik kültürüne Corci tarafından getirildiğini belirtir. "Rum asıllı geleneksel sanat müziği keman sanatçımız (1680?-1765?)

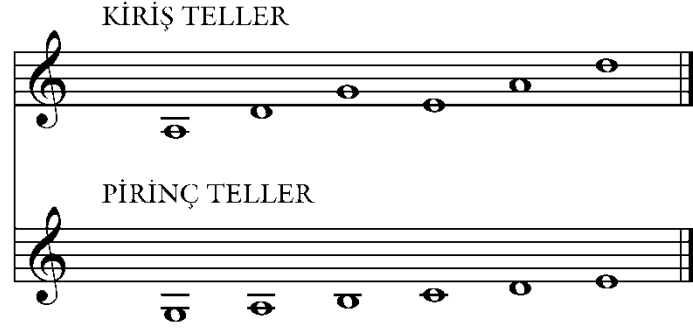
"Corci görme özürlyüdü ve usta bir sine keman sanatçısıydı" (Say, 2005: 258)

4.1.5. Guillaume Andre Villoteau (1759-1839)

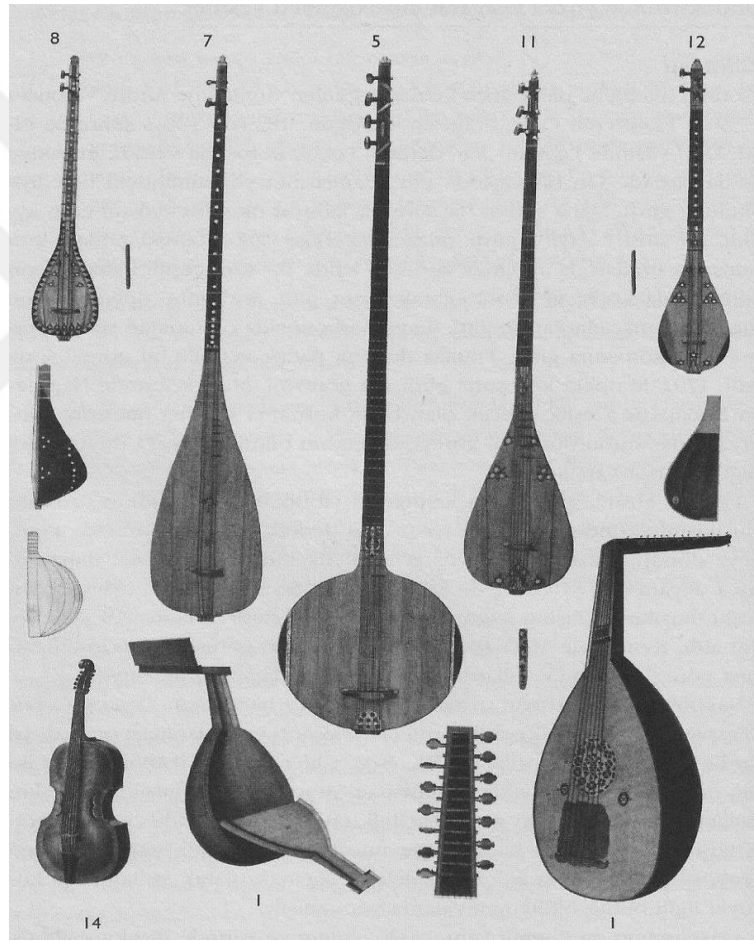
Villoteau'nun 1798'de Mısır-Arap ve doğu musikisini incelemek üzere Mısır'a gittiği; Arap ve doğu musikisine dair en geniş kapsamlı incelemelerin ona ait olduğu biliniyor. Sine Keman ile ilgili şu bilgileri vermektedir:

Avrupalıların Viola d'Amore (aşk violası); Türklerin ise 'Sine Keman' dedikleri bu enstrümanın Mısır Arapları arasındaki adı 'Kemençe-i Rumî' dir. Villoteau'nun gördüğü Kemençe-i Rumî on iki tellidir. Üstteki altı teli kiriş, alttaki altı ahenk teli de pirinç tellerdir. Tellerinin akordu şöyledir: (Aksoy, 2003: 227).

³ Doğu bilimci.

Villoteau'nun tanıttığı diğer sazlar şunlardır:

Şekil 4.1.5.1 Onsekizinci yüzyıl sonlarında Mısır'da kullanılan sazlar: 1. Ud, 5. Tanbur-ı kebir-i türki, 7. Tanbur-ı şarki, 8. Tanbur-ı bulgari, 11. Tanbur-ı büzürk, 12. Tanbur-ı bağlama, 14. Kemançe-i rumi (sinekemanı). Villoteau, 1798-1800. (Aksoy, 2003: 214)

4.2. Sine Keman İcracıları ve Bestecileri

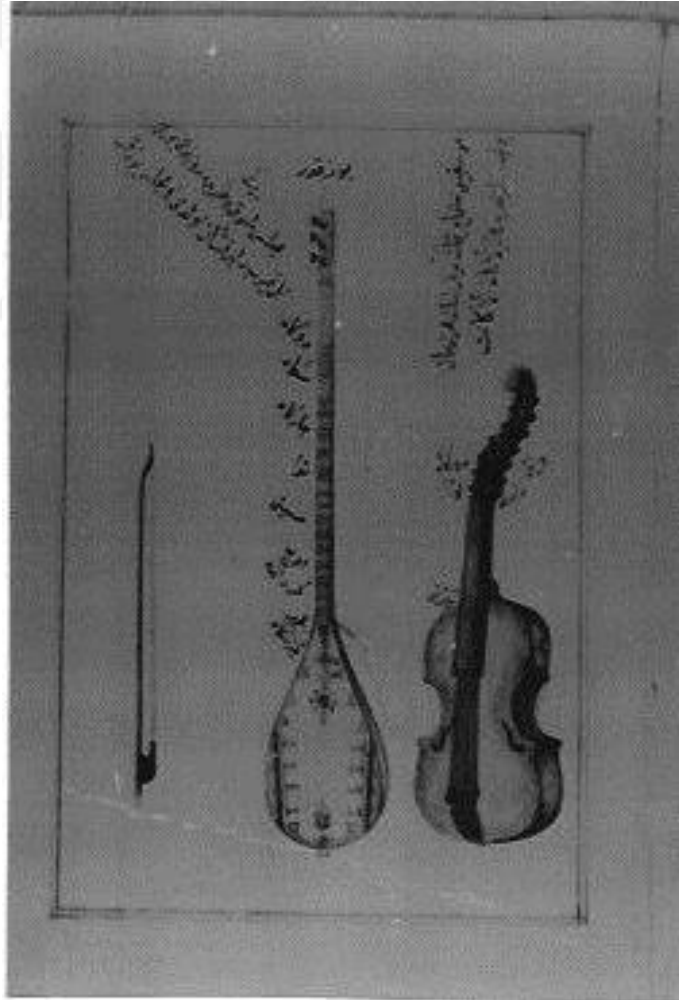
Bu çalgıyı Barok Dönem Avrupa bestecileri, solist çalgı niteliğinde de kullandılar. Osmanlı dönemi bestecileri ise fasıl müziğinde kullanmışlardır.

Sine Keman ilk olarak Saray fasıllarında Rum asıllı Kemanî Corci ile birlikte görülmektedir. Bazı kaynaklara göre Kemanî Corci'den sonra, öğrencisi olan Kemanî Hızır Ağa da bu çalgıyı kullanmıştır.

Hızır Ağa Şam asıllı bir ailenin çocuğu olarak Halep'de dünyaya gelmiştir. Genç yaşta Enderun'a alındığı, bestekâr ve müzikolog olduğu; sine keman icrasındaki ustalığı sebebiyle de "Kemanî Hızır Ağa" olarak ün yaptığı bilinmektedir.

Kemanî Hızır Ağa, "Tefhimü'l Makamat fi Tevlidi'n Nagamat" (Nağmelerin Doğuşunda Makamların Açıklanması) isimli musiki el yazmasında sine kemani resmetmiş ve perdelerini göstermiştir.

Resmin sağ tarafındaki perdeler Irak, Rast ve Dügah; sol tarafındakiler ise Neva ve Tiz Neva'dır.

Şekil 4.2.1 Sine Keman (Hızır Ağa'nın Tefhimü'l Makamat fi Tevlidi'n-nağamat isimli el yazmasından)

Barok dönem Avrupası'nda A. Vivaldi'nin viola d'amore için çalışmaları, enstrüman için bilinen en eski konçertoları içerdiği ayrıca J.S.Bach, G.Telemann, G.Bononcini, Hasse gibi bestecilerin de oda müziklerinde bu çalgıya yer vermiş oldukları bilinmektedir. Barok dönem opera bestecileri de, enstrümanın efektif sesini özel bir etki yaratması için kullandıkları görülür.

Viola d'amore barok dönemin sevilen bir enstrümanı olmuştur. Osmanlıda da haremdeki musiki meşklere için sine kemanın talep edilen sazlar arasında olduğu, bu talebin III. Selim dönemine ve daha sonrasına kadar sürdüğü görülmektedir.

1779 yılından kalma bir belgeden, Kemani Çavuş Ahmed Ağa'nın harem için bir sine keman satın aldığı bilinir (Topkapı, 1193/1779 tarihli ceyb-i hümayun ve harc-ı hassa defteri, Aksoy, 2008).

Rauf Yekta'ya göre sine keman:

“Bu çalgı Türkler arasında klasik müzik amatörlerince en çok kıymet verileni idi. Denilebilir ki sine keman, ney ve tanbur ile beraber Türk klasik müziğinin mükemmeliyetinin zirvesinde olduğu III. Sultan Selim zamanında nefis bir üçlü teşkil etmekteydi. Bazı Türk musikişinasları sine kemanın (Viola d'amore) III. Selim'in (1789-1807) Padişahlığı esnasında Miron isimli Moldovyalı bir musikişinas tarafından İstanbul'a getirildiğini ileri sürmektedirler. Fakat bu iddia esassızdır. Çünkü “1781 Ekim'inden 1786 Mayıs'ına kadar İstanbul'da yaşamış Toderini sine kemandan Türklerin kullana geldikleri bir çalgı olarak bahsediyor.” Maamafih III. Selim'in saltanatından evvel sine keman Türkler tarafından kullanılmış olsa dahi, doğru tarihi bilgi eksikliği, dolayısıyla bu çalgının İstanbul'a getirildiği tarihi tespit etmek mümkün değildir” (Nasuhioğlu, 1985).

5. ANATOMİK AYRINTILARIYLA SİNE KEMAN

1796 yılında, Avrupa'nın önde gelen şef ve müzik hocalarından, Wolfgang Amadeus Mozart'ın babası Leopold Mozart, keman çalma prensiplerini konu alan bir ders kitabı yayımladı. Kitabında viola d'amore un en eski şeklinin beş telli olduğu ve rezonans tellerinin olmadığından bahsetmiştir.

Kökleri Orta Asya, Türkiye ve Hindistan'a dayanan viola d'amore un ses deliğinin, İslam dini ile ilgili olduğu düşünülmektedir. Bazı Avrupa menşeli kaynaklarda Hz. Muhammed'in alevli kılıcı şeklindedir diyerek bahsedilir.

Şekil 5. 1 Sine keman ses deliği (Tez sahibine ait)

Strasbourg Üniversitesi Müzikoloji bölümü başkanı Marc Honegger, Science de la Musique adlı ansiklopedide Viola d'amore ile ilgili

“Karakteristik bir enstrümandır. Gövdeli 35 ile 43 santimetre, genişliği 4 ile 7 santimetre arasındadır. Bu enstrüman 7, nadir olarak 6 tellidir. 7 tane ahenk teli bulunur. Bu enstrümanın en önemli özelliği yaydığı vibrasyondur. Duru ve anlaşılır bir ses rengine sahip, dinleyiciye hoşluk ve zevk veren bir enstrümandır” bilgisini verir.

Viola d'amore genel olarak bir viole benzer. Omuzları yuvarlak hatlı, beli oldukça belirgin, diğer viollerden farklı olarak sırtı düz ve kapağında rosette⁴ tercihen yapıldığı görülmektedir.

Şekil 5. 2. Yapım aşamasında sine keman (Tez sahibine ait)

⁴ Viola d'amore enstrümanında kullanılan, üst kapakta tuşenin bittiği kısma denk gelecek şekilde yapılan süslemeli ses deliği.

Şekil 5. 3 Rosette örneği (Tez sahibine ait)

Cafer Açın kitabında sine keman (aşk violası, viola d'amore) başlığı altında bu enstrümanı şu şekilde tanıtmıştır:

“Batıda viola d'amore olarak bilinen sine keman 14 tellidir. Tellerin yedisi ahenk telidir, eşiğin ortasından ve oyulmuş olan klavyenin içinden geçerek akort edilir. Diğer 7 teli ise eşiğin ve klavyenin üzerinden geçer ve icrada kullanılır. Sesleri re majör akoruna göre düzenlenir.” (Açın, Yenidoğan: 206)

Genelde gözleri kapalı bir aşk tanrısının olduğu bir kafaya sahiptir. Kafa kısmında başka motiflerde kullanılmıştır.

Örneğin: at başı, aslan başı, normal kemanlardaki salyangoz gibi.

Şekil 5. 4 Gözleri kapalı bir aşk tanrısı örneği (Prof. Klavsenist Leyla Pınar Tansver barok kitaplığından)

Şekil 5. 5 At başı modeli (Tez sahibine ait)

Şekil 5. 6 Salyangoz modeli (Atasoy, 2011)

Barok dönem Avrupa'sında bilinen viola d'amore yapımcılarından bazıları şunlardır:

Johann Benedict Wagner, Christoph Entzensberger, Eberle, Ignatius Stadelmann, Joseph Smoke Paul Aletsee, Jean Henocg, Thomas Hulinsky olarak bilinmektedir.

Türkiye'de getirilmiş olan sine kemanların Avrupa mamulü olduğu aşikardır. Bilgisine erişebildiğimiz kadarıyla, Topkapı Sarayı'nda bir adet sine keman ve Konya Mevlana Müzesi'nde bulunan fakat yaklaşık 2015 yılında kaldırılan bir sine kemanın olduğu bilinmektedir. Bu çalgıların yapımcıları ile ilgili bilgiye ulaşılmamıştır. Topkapı Sarayı'ndaki kemanın baş kısmında salyangoz görüyoruz. Osmanlı Sarayı'nda ve sınırları içerisinde çalınan diğer sine kemanların baş kısmında, dini inancımız gereği kullanılan diğer figürlerin olmadığını, olsa dahi aslan başı, at başı ve salyangoz figürü olan kemanların tercih edildiği düşünülmektedir.

Şekil 5. 7 Topkapı Sarayı Hareminded bulunan sine keman (Atasoy, 2011)

Viola d'amore yapımcılarının, bu enstrümanın yapımında özgür oldukları görülüyor. Farklı dönemlerde yapılmış olan sazlar birbirlerine benzese de, net bir form bulunmamaktadır. Ortalama ölçülerinden bahsetmek gerekirse:

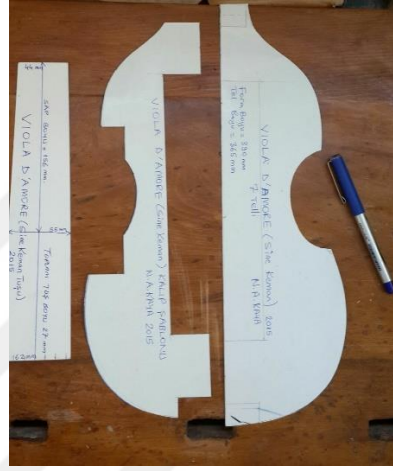
Form boyu: 390 mm,

Tel boyu: 365 mm,

Sap boyu: 156 mm,

Toplam tuşe boyu: 27mm,

Kalınlığı (en kalın yeri): 62 mm olarak düşünülebilir.

Şekil 5. 8 Sine keman kalıp ölçüleri (Luthier Ahmet Kaya'nın çizimi, 2015)

Viola d'amore genellikle 7+7 tellidir. 6+6 telli ve her ikisinin de ahenk telsiz versiyonları yapılmıştır. Çalma telleri 7 veya 6 tane, diğerleri ise efekt yaratmak için ahenk telleridir. 18. yy dan itibaren viola d'amore için yapılan bestelerin 7+7 tele uygun olduğu biliniyor. Çalma tellerinde bağır sak, rezonans (ahenk) tellerinde ise pirinç teller kullanılmıştır.

Barok Çağ çalgıları, dönemin diğer sanat eserlerinde görüldüğü gibi çok süslemelidir. Bu süslemeler, Osmanlı Barok dönemi sarak çalgılarında da sedef, bağ, fildişi ve kemik materyalden yapılmış süslemeler ile yapılan örnekler günümüze kadar muhafaza edilmiştir.

Nurettin Rüşdü Büngül⁵ Eski Eserler Ansiklopedisinde sine keman hakkında şunları söyler;

“Malum olan kemanın küçük, büyük birçok nevi varsa da bunların içinde mutaddan biraz büyükçesine, sineye dayanıp çalındığı için sine keman derler.

⁵ Türk gazeteci, yazar.

Bunlardan bir tanesinin iki asır evvel sedefçi Garabet usta tarafından sedef ve bağalarla müzeyyen⁶ ve Sultan Reşat zamanındaki saray erkânından birinin elinde olduğunu işitmiştim. Her nasılsa satın alıp müzeye bırakmayı unutmuşum. Bu gafletimden teessür hissediyorum.”

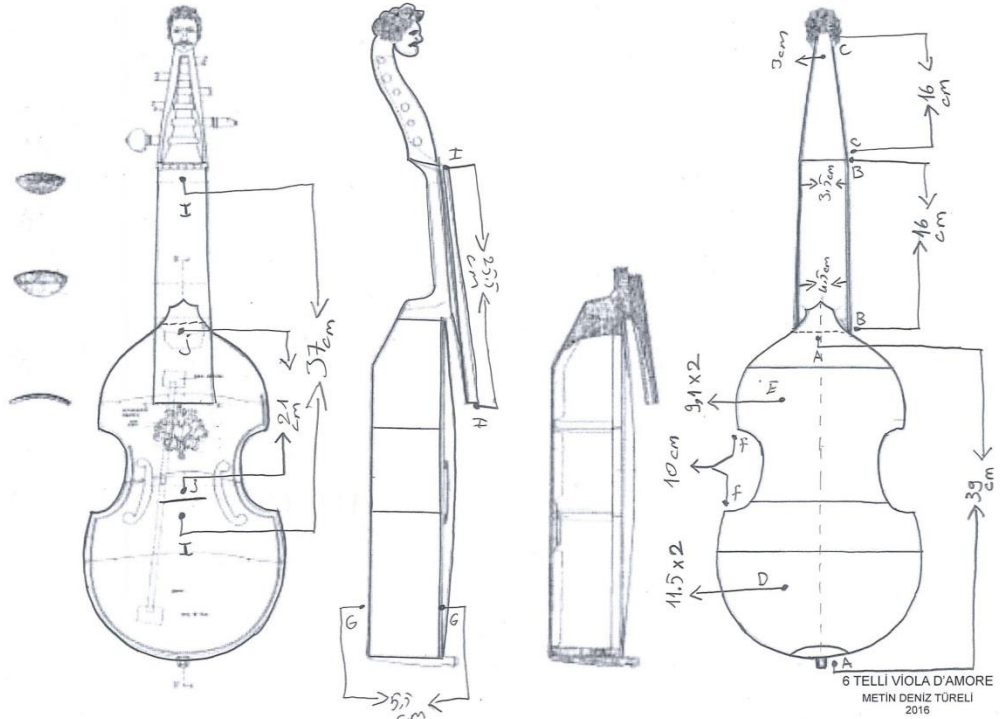
Kemanın üstünde,

O sedefçi Karabet Amire i Ermenian

Yaptı şevketlisine süslüce bir sine keman

Tarzında bir beyit yazılmıştı (Büngül,1939: 206).

Sine keman, Barok dönemle eş zamanlı olarak musikimizde de kullanılmış ancak daha sonra icra ve akort zorluğu nedeniyle ihmâl edilmiş ve dolayısıyla üretimi de yapılmamıştır. İlk olarak 2015 senesinde Ahmet Kaya tarafından orijinaline uygun şekilde bir sine keman yapıldığını ve daha sonra diğer yapımcıların da bu enstrümana ilgi gösterdiklerini görüyoruz. Bunlardan bir tanesi de 2016 yılında Metin Deniz Türelî tarafından yapılmış olan altı telli sine kemandır.

Şekil 5. 9 Altı telli sine keman çizimi (Luthier Metin Deniz Türelî, 2016)

⁶ Süslenmiş, bezenmiş, bezeli.

20. yy. müziğimizde bu çalgı için kompozisyon yapan ünlü bestecilerimiz yer almaktadır. Örneğin: Besteci ve Prof. Yalçın Tura, içinde bu çalgının da olduğu bir oda müziği eseri yazmıştır.

5.1 Viola d'Amore'un Akort Meselesi

Viola d'amore akordunun 18. yüzyıla kadar net bir hal almamış olduğu biliniyor. Bu enstrüman için farklı eserler için, o eserlerin tonlarına uygun akortlar kullanıldığı ve bu akortlama sistemine de scordatura denildiği görülüyor.

5.1.1 Scordatura

Scordatura kelimesinin manası bozuk akorttur.

Bu enstrüman için beste yapan A. Vivaldi, H. I. Bieber gibi bestecilerin, bu sistemi sıklıkla kullandıklarını, Avrupa Barok dönemi kaynaklarından öğreniyoruz.

Enstrümanın akordu 18. Yüzyılda net bir hal aldığı ve la-re-la-re-fa diyez-la-re olarak akortlandığı görülmektedir.

Scordatura, enstrümandan farklı tınlar çıkartmak, kuvvetli efekt duymak, sıradışı akortların ve zor pasajların rahat çalınabilmesini sağlamak amacıyla tercih edilen bir akort sistemidir. Çalgının ses genişliğine ve çalınacak eserdeki uyuma göre farklılık gösteren akortlar kullanılabilir. Örneğin bu konuda kendi çalgım üzerinde barok dönemde olduğu gibi makam sistemimizdeki seslere göre akortlar kullanmaktayım.

5. ANATOMİK AYRINTILARIYLA SİNE KEMAN

1796 yılında, Avrupa'nın önde gelen şef ve müzik hocalarından, Wolfgang Amadeus Mozart'ın babası Leopold Mozart, keman çalma prensiplerini konu alan bir ders kitabı yayımladı. Kitabında viola d'amore un en eski şeklinin beş telli olduğu ve rezonans tellerinin olmadığından bahsetmiştir.

Kökleri Orta Asya, Türkiye ve Hindistan'a dayanan viola d'amore un ses deliğinin, İslam dini ile ilgili olduğu düşünülmektedir. Bazı Avrupa menşeli kaynaklarda Hz. Muhammed'in alevli kılıcı şeklindedir diyerek bahsedilir.

Şekil 5. 1 Sine keman ses deliği (Tez sahibine ait)

Strasbourg Üniversitesi Müzikoloji bölümü başkanı Marc Honegger, Science de la Musique adlı ansiklopedide Viola d'amore ile ilgili

“Karakteristik bir enstrümandır. Gövdeli 35 ile 43 santimetre, genişliği 4 ile 7 santimetre arasındadır. Bu enstrüman 7, nadir olarak 6 tellidir. 7 tane ahenk teli bulunur. Bu enstrümanın en önemli özelliği yaydığı vibrasyondur. Duru ve anlaşılır bir ses rengine sahip, dinleyiciye hoşluk ve zevk veren bir enstrümandır” bilgisini verir.

Viola d'amore genel olarak bir viole benzer. Omuzları yuvarlak hatlı, beli oldukça belirgin, diğer viollerden farklı olarak sırtı düz ve kapağında rosette⁴ tercihen yapıldığı görülmektedir.

Şekil 5. 2. Yapım aşamasında sine keman (Tez sahibine ait)

⁴ Viola d'amore enstrümanında kullanılan, üst kapakta tuşenin bittiği kısma denk gelecek şekilde yapılan süslemeli ses deliği.

Şekil 5. 3 Rosette örneği (Tez sahibine ait)

Cafer Açın kitabında sine keman (aşk violası, viola d'amore) başlığı altında bu enstrümanı şu şekilde tanıtmıştır:

“Batıda viola d'amore olarak bilinen sine keman 14 tellidir. Tellerin yedisi ahenk telidir, eşiğin ortasından ve oyulmuş olan klavyenin içinden geçerek akort edilir. Diğer 7 teli ise eşiğin ve klavyenin üzerinden geçer ve icrada kullanılır. Sesleri re majör akoruna göre düzenlenir.” (Açın, Yenidoğan: 206)

Genelde gözleri kapalı bir aşk tanrısının olduğu bir kafaya sahiptir. Kafa kısmında başka motiflerde kullanılmıştır.

Örneğin: at başı, aslan başı, normal kemanlardaki salyangoz gibi.

Şekil 5. 4 Gözleri kapalı bir aşk tanrısı örneği (Prof. Klavsenist Leyla Pınar Tansver barok kitaplığından)

Şekil 5. 5 At başı modeli (Tez sahibine ait)

Şekil 5. 6 Salyangoz modeli (Atasoy, 2011)

Barok dönem Avrupa'sında bilinen viola d'amore yapımcılarından bazıları şunlardır:

Johann Benedict Wagner, Christoph Entzensberger, Eberle, Ignatius Stadelmann, Joseph Smoke Paul Aletsee, Jean Henocg, Thomas Hulinsky olarak bilinmektedir.

Türkiye'de getirilmiş olan sine kemanların Avrupa mamulü olduğu aşikardır. Bilgisine erişebildiğimiz kadarıyla, Topkapı Sarayı'nda bir adet sine keman ve Konya Mevlana Müzesi'nde bulunan fakat yaklaşık 2015 yılında kaldırılan bir sine kemanın olduğu bilinmektedir. Bu çalgıların yapımcıları ile ilgili bilgiye ulaşılmamıştır. Topkapı Sarayı'ndaki kemanın baş kısmında salyangoz görüyoruz. Osmanlı Sarayı'nda ve sınırları içerisinde çalınan diğer sine kemanların baş kısmında, dini inancımız gereği kullanılan diğer figürlerin olmadığını, olsa dahi aslan başı, at başı ve salyangoz figürü olan kemanların tercih edildiği düşünülmektedir.

Şekil 5. 7 Topkapı Sarayı Hareminded bulunan sine keman (Atasoy, 2011)

Viola d'amore yapımcılarının, bu enstrümanın yapımında özgür oldukları görülüyor. Farklı dönemlerde yapılmış olan sazlar birbirlerine benzese de, net bir form bulunmamaktadır. Ortalama ölçülerinden bahsetmek gerekirse:

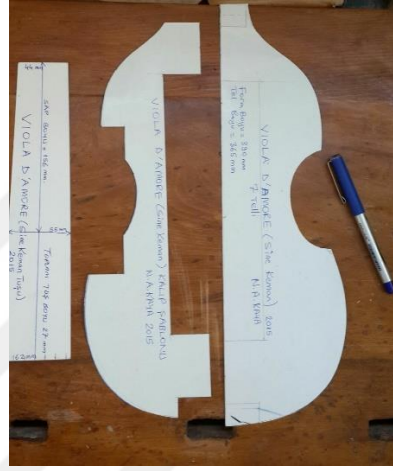
Form boyu: 390 mm,

Tel boyu: 365 mm,

Sap boyu: 156 mm,

Toplam tuşe boyu: 27mm,

Kalınlığı (en kalın yeri): 62 mm olarak düşünülebilir.

Şekil 5. 8 Sine keman kalıp ölçüleri (Luthier Ahmet Kaya'nın çizimi, 2015)

Viola d'amore genellikle 7+7 tellidir. 6+6 telli ve her ikisinin de ahenk telsiz versiyonları yapılmıştır. Çalma telleri 7 veya 6 tane, diğerleri ise efekt yaratmak için ahenk telleridir. 18. yy dan itibaren viola d'amore için yapılan bestelerin 7+7 tele uygun olduğu biliniyor. Çalma tellerinde bağır sak, rezonans (ahenk) tellerinde ise pirinç teller kullanılmıştır.

Barok Çağ çalgıları, dönemin diğer sanat eserlerinde görüldüğü gibi çok süslemelidir. Bu süslemeler, Osmanlı Barok dönemi sarak çalgılarında da sedef, bağ, fildişi ve kemik materyalden yapılmış süslemeler ile yapılan örnekler günümüze kadar muhafaza edilmiştir.

Nurettin Rüşdü Büngül⁵ Eski Eserler Ansiklopedisinde sine keman hakkında şunları söyler;

“Malum olan kemanın küçük, büyük birçok nevi varsa da bunların içinde mutaddan biraz büyükçesine, sineye dayanıp çalındığı için sine keman derler.

⁵ Türk gazeteci, yazar.

Bunlardan bir tanesinin iki asır evvel sedefçi Garabet usta tarafından sedef ve bağalarla müzeyyen⁶ ve Sultan Reşat zamanındaki saray erkânından birinin elinde olduğunu işitmiştim. Her nasılsa satın alıp müzeye bırakmayı unutmuşum. Bu gafletimden teessür hissediyorum.”

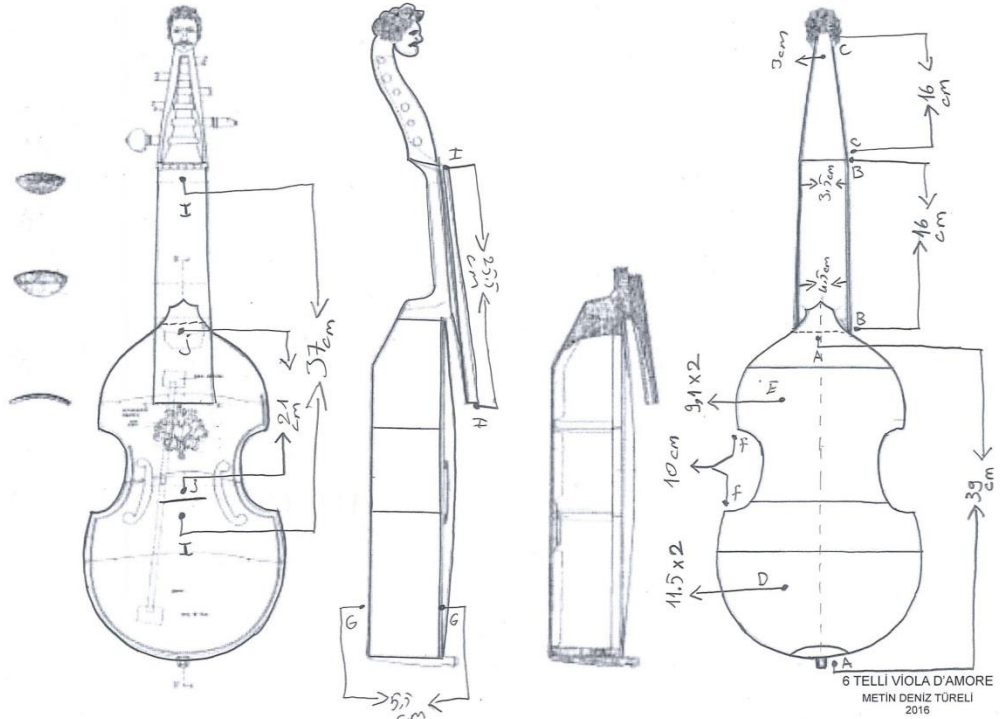
Kemanın üstünde,

O sedefçi Karabet Amire i Ermenian

Yaptı şevketlisine süslüce bir sine keman

Tarzında bir beyit yazılmıştı (Büngül,1939: 206).

Sine keman, Barok dönemle eş zamanlı olarak musikimizde de kullanılmış ancak daha sonra icra ve akort zorluğu nedeniyle ihmâl edilmiş ve dolayısıyla üretimi de yapılmamıştır. İlk olarak 2015 senesinde Ahmet Kaya tarafından orijinaline uygun şekilde bir sine keman yapıldığını ve daha sonra diğer yapımcıların da bu enstrümana ilgi gösterdiklerini görüyoruz. Bunlardan bir tanesi de 2016 yılında Metin Deniz Türelî tarafından yapılmış olan altı telli sine kemandır.

Şekil 5. 9 Altı telli sine keman çizimi (Luthier Metin Deniz Türelî, 2016)

⁶ Süslenmiş, bezenmiş, bezeli.

20. yy. müziğimizde bu çalgı için kompozisyon yapan ünlü bestecilerimiz yer almaktadır. Örneğin: Besteci ve Prof. Yalçın Tura, içinde bu çalgının da olduğu bir oda müziği eseri yazmıştır.

5.1 Viola d'Amore'un Akort Meselesi

Viola d'amore akordunun 18. yüzyıla kadar net bir hal almamış olduğu biliniyor. Bu enstrüman için farklı eserler için, o eserlerin tonlarına uygun akortlar kullanıldığı ve bu akortlama sistemine de scordatura denildiği görülüyor.

5.1.1 Scordatura

Scordatura kelimesinin manası bozuk akorttur.

Bu enstrüman için beste yapan A. Vivaldi, H. I. Bieber gibi bestecilerin, bu sistemi sıklıkla kullandıklarını, Avrupa Barok dönemi kaynaklarından öğreniyoruz.

Enstrümanın akordu 18. Yüzyılda net bir hal aldığı ve la-re-la-re-fa diyez-la-re olarak akortlandığı görülmektedir.

Scordatura, enstrümandan farklı tınlar çıkartmak, kuvvetli efekt duymak, sıradışı akorların ve zor pasajların rahat çalınabilmesini sağlamak amacıyla tercih edilen bir akort sistemidir. Çalgının ses genişliğine ve çalınacak eserdeki uyuma göre farklılık gösteren akortlar kullanılabilir. Örneğin bu konuda kendi çalgım üzerinde barok dönemde olduğu gibi makam sistemimizdeki seslere göre akortlar kullanmaktayım.

SONUÇ

Türk müziği Barok Dönem çalgısı Sine keman ve Avrupa'daki ismiyle Viola d'amore çalgısı, günümüzde müzik ortamlarının yeniden yapılandırılması meselelerinde gün ışığına çıkarılmaya çalışılan çalgılar arasında, Türk müziği için öncelikli bir çalgıdır.

Bunun kanıtı olarak tarihimizdeki müzikolog Rauf Yekta Bey'in şu sözleri, bu konuda yaptığım çalışmanın hazırlayıcısı olmuştur.

“Türk Musikisi, oda musikisi hüviyetinde ve yumuşak mahiyette olup sine kemanın yabancı vasıflı, şairane ve melankolik sesi bu musikiye kemandan daha iyi uymakta ve Doğu salonlarının ihtişamlı ve esrarengiz çevresinde bu çalgının özel tadı daha iyi hissedilmektedir” (Yekta, 1986: 86)

Sine kemanın özellikleri, icra edenler ve yapımcıların dikkatini çeken niteliktedir. Normal icra tellerinin haricindeki, eşğin ortasından ve oyulmuş olan tuşenin içinden geçerek akort edilen pirinç teller, rezonans için düşünülmüştür fakat Türk müziğinde, bunun uyum getiren niteliği düşünülerek “ahenk” kelimesiyle bu çalgı tarihine barok dönem için betimleyici ifade olmuştur.

Türk müziğindeki eski müzikleri yapılandırma konusunda artan çalışmalarda sine kemana çok ihtiyaç duyulacağını düşünerek, bu çalgı için özel bir çalışma yapılması gerektiği düşünülüyor.

Barok müzik repertuarında Avrupa ve Osmanlı müziklerinin göreceli çalışmalarını da inceleme fırsatı olacağı düşünüyor. Her ne kadar barok çağın çalgısı olsa da buruk ve özel tınısıyla 20. yy bestecilerinin de dikkatini çeken bir çalgı olduğunun ülkemizden örneği, bestecilerimizden Yalçın Tura'nın, 5 barok çalgı için bestelediği konçertinosudur.

Bu konuda, bu çalgının icracısı olarak yapmış olduğumuz çalışmaların, Klasik Türk Müziği çevresinde ve çalgı yapımcılarının da yeni arayışlarına yardımcı olacağını düşünerek ayrıntılarıyla hazırlandı.

KAYNAKLAR

Açın, C. (1994). *Enstrüman Bilimi: Organoloji*. (1.Baskı). İstanbul: Yenidoğan Basımevi.

Aksoy, B. (2003). *Avrupalı Gezginlerin Gözüyle Osmanlılarda Musiki*, (2.baskı). İstanbul: Pan Yayıncılık.

Aksoy, B. (2008). *Geçmişin Musiki Mirasına Bakışlar*. (1.Baskı). İstanbul: Pan Yayıncılık.

Atasoy, N. (2011). *Harem*. (1. Baskı). İstanbul: Bilkent Kültür Girişimi Yayınları.

Bachmann, A. (2013). *An Encyclopedia of the Violin*, US, New York: Courier Corporation.

Bardakçı, M. (2011). *Ahmed Oğlu Şükrullah*. İstanbul: Pan Yayıncılık.

Behar, C. (2005). *Musikiden Müziğe*. (1. Baskı). İstanbul: YKY Yayınları.

Behar, C. (2016). *Aşk Olmayınca Meşk Olmaz*. (4. Baskı). İstanbul: YKY Yayınları.

Benton, W. (1943-1973). *The New Encyclopedia Britannica*. London

Bonanni, F. Harrison, F. ve Rimmer, J. *Antique Musical Instruments and Their Players*. New York: Dover Publications, INC.

Büngül, N. R. (1939). *Eski Eserler Ansiklopedisi*. (1. Baskı). İstanbul. Tercüman Yayınları

Cyr, M. (2016). *Style and Performance for Bowed String Instruments in French Baroque Music*. Paris.

Diagram Group, (1976). *Musical Instruments of the World*. Holland: Paddington

Press.

Finscher, L. (1994). *MGG Die Musik in Geschichte und Gegenwart*. Kassel: Bärenreiter.

Fonton, C. (1987). *18. Yüzyılda Türk Müziği*. İstanbul: Pan Yayıncılık.

Gazimihal, M. R. (1985). *Anadolu Folkloru*. Ankara.

Honegger, M. (1976). *Science de la Musique*. Paris: Bordas.

Houle, G. ve Houle, G. (1986). *The music for Viola Bastarda*.

İlyasoğlu, E. (1999). *Zaman İçinde Müzik*. (5. Baskı). İstanbul: YKY Yayınları.

Kaya, A. (2015). *Keman Yapımı*. (1. Baskı). İstanbul: Kitabevi Yayınları.

Kenneth, L. *Music a Listener's Introduction*. Harper & Row.

Michels, U. (2015). *Müzik Atlası*. İstanbul: Alfa Yayınları.

Ögel, B., (2000). *Türk Kültür Tarihine Giriş*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Radevsky, A. (2000). *The Illustrated Encyclopedia of Musical Instruments*. Cologne: Konemann.

Sachs, C. (1913). *Das Lexikon der Musikinstrumente*. Berlin: Julius Bard.

Say, A. (2005). *Müzik Ansiklopedisi*, Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Selanik, C. (1996). *Müzik Sanatının Tarihsel Serüveni*. Ankara: Doruk Yayıncılık.

Tekin, Dr. A. (2015). *Türk Musikisinde Nağmeler ve Makamlar*. Büyüyen Ay Yayınları.

Zeyringer, F. (1988). *Die Viola da Braccio*, München. Heller.

İNTERNET

Nasuhoglu, O. (1985). Rauf Yekta Bey' in Hayatı ve Eserleri. Erişim Tarihi: 25.11.2018, <http://academia.edu/2511735>

Uslu, R. Kemani Hızır Ağa Türk Müziğinde Batılılaşmanın Başlangıcı mı? Erişim Tarihi: 23.10.2018, <http://ayk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/USLU-Recep-KEMANI-HIZIR-AĞA->

EKLER

EK 1: Vivaldi re minör viola d'amore ve luth için konçertonun notası

Concerto in D minor for
viola d'amore and luth

A.Vivaldi

LARGO

vdm

luth

Arpeggio

Vn II

186

189

**EK 2: Vivaldi re minör viola d'amore ve luth için konçertonun notası sayfa
2**

192

EK 4: Kemani Corci' nin Hüzam Ağır Semai notası

2416.

HÜZZAM AĞIR SEMÂİ

BİZDE HAYRETLE BU FERYAD

AKSAK SEMÂİ

CORCI

BİZ DE HAY. RET- LE BU FER.

YAT KA. LIR MI BİL.

MEM CA- NİM CA-NİMYA LE LEL

LEL LE LE LE LE LE Lİ Mİ RİM TE RE LEL LE LÂ

Lİ HEY CA- NİM YAR Nİ

AH ÖM RÜM A MAN KA KİR. MI DİL

MEM CA- NİM GER- DE NİN. DE

BU KA DAR HÜS NİLE EY GON- CA DE.

HEN CA- NİM CA- NİMYA LE LEL

LEL LE LE LE LE LE Lİ Mİ RİM TE RE LEL Lİ

LA Lİ

BİZDE HAYRETLE BU FERYÂD KALIRMI BİLMEM
O PERİ RUYE BU MUTAD KALIRMI BİLMEM
GERDENİNDE BU KADAR HÜSNİLE EY GONÇE DEHEN
ARZUYI DİL NAŞÂD KALIRMI BİLMEM
CÂNİM CÂNİM YALE LEL LELLE Lİ Mİ RİM TERE LELLE Lİ HEYDANIM YAR AH AH ÖMRÜM AMAN
KALIRMI BİLMEM

EK 5: Kemani Hızır Ağa' nın Segah Saz Semâisi notası sayfa 1

SEGÂH SAZ SEMÂİSİ

MÜZİK:KEMANİ HIZIR AĞA

USÖLÜ:AKSAK SEMÂİ

♩ = 112

TESLİM VE 2.HÂNE

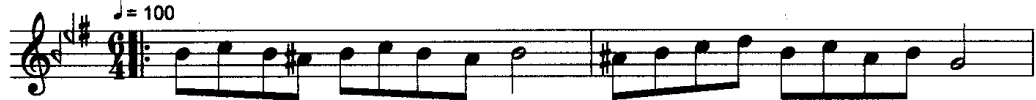

3.HÂNE

4.HÂNE YÜRÜK SEMÂİ

♩ = 100

EK 6: Kemani Hızır Ağa' nın Segah Saz Semaisi notası sayfa 2

EK 7: Kemani Hızır Ağa Rast Aşiran peşrevi notası 1. Sayfa

RAST AŞIRAN PEŞREV

USUL: DEVR-İ KEBİR

BESTE: KEMANI HIZIR AĞA

1.HANE

SON

EK 8: Kemani Hızır Ağa Rast Aşiran peşrevi notası 2. Sayfa

2.HANE

Musical notation for the 2nd Hane of the Rast Aşiran peşrevi. The notation is written on six staves in G major (one sharp) and 2/4 time. The piece concludes with a double bar line and a repeat sign.

3.HANE

Musical notation for the 3rd Hane of the Rast Aşiran peşrevi. The notation is written on five staves in G major (one sharp) and 2/4 time. The piece concludes with a double bar line.

EK 9: Kemani Hızır Ağa Rast Aşiran peşrevi notası 3. Sayfa

4.HANE

EK 12: Yalçın Tura' nın 5 Barok çalgı için yaptığı koncertinonun viola d' amore partisi 3. sayfa

107 4

112

117

122

127

132 5

137

142

148

153 6

158

mp

mf

ff

f

2 2

The image shows a page of musical notation for a Viola d' amore part. The score is in G major (one sharp) and consists of 15 measures. The time signature changes frequently: 2/4, 3/8, 2/4, 3/8, 2/4, 3/8, 2/4, 3/8, 2/4, 3/8, 2/4, 3/8, 2/4, 3/8, 2/4. The dynamics are marked as *mp* (mezzo-piano) at measure 107, *mf* (mezzo-forte) at measure 132, *ff* (fortissimo) at measure 142, and *f* (forte) at measure 153. There are four boxed numbers (4, 5, 6) and two '2' markings above the staff. The notation includes various note values, rests, and articulation marks.

EK 13: Yalçın Tura' nın 5 Barok çalgı için yaptığı koncertinonun viola d' amore partisi 4. Sayfa

166

172

ff

176

180

184

188

193

f

198

203

ff

208

213

EK 14: Yalçın Tura' nın 5 Barok çalgı için yaptığı koncertinonun viola d' amore partisi 5. Sayfa

Viola d'Amore

II

Andante $\text{♩} = 112$

Yalçın TURA

The musical score for Viola d'Amore, Part II, page 5, is written in G major (one sharp) and 10/8 time. The tempo is marked Andante with a quarter note equal to 112 beats. The score consists of 35 measures. It begins with a sixteenth rest (6) and a sixteenth note (10). The first ending (1) is marked with a first ending bracket and a 4-measure rest. The second ending (2) is marked with a second ending bracket and a 4-measure rest. Dynamics include *f* (forte) at measure 11, *mf* (mezzo-forte) at measures 19 and 27, and *ff* (fortissimo) at measure 31. The score ends with a double bar line at measure 35.

EK 16: Yalçın Tura' nın 5 Barok çalgı için yaptığı koncertinonun viola d' amore partisi 7. Sayfa

100

104

108 *cresc.*
f

113

117 8 7 9 2 *Vla da Gamba*

129 *mf*

133 *mf* 10 *sfz*

138 *poco f*

144 *f*

149 11

154 *Cembalo* 13 *f* 12

171 3

Detailed description: This is a page of a musical score for Viola da Gamba. It contains ten staves of music. The first staff starts at measure 100. The second staff is at measure 104. The third staff is at measure 108 and includes the instruction 'cresc.' and a dynamic marking 'f'. The fourth staff is at measure 113. The fifth staff is at measure 117 and includes a box containing the number '8', a fermata, a measure with a '7', another box with '9', and a measure with a '2'. The instrument name 'Vla da Gamba' is written above the staff. The sixth staff is at measure 129 and has a dynamic marking 'mf'. The seventh staff is at measure 133 and has a dynamic marking 'mf' and a box containing the number '10' followed by a double bar line and 'sfz'. The eighth staff is at measure 138 and has a dynamic marking 'poco f'. The ninth staff is at measure 144 and has a dynamic marking 'f'. The tenth staff is at measure 149 and has a box containing the number '11'. The eleventh staff is at measure 154 and includes the instruction 'Cembalo', a measure with a '13', a dynamic marking 'f', and a box containing the number '12'. The twelfth staff is at measure 171 and has a measure with a '3'.

EK 17 Yalçın Tura' nın 5 Barok çalgı için yaptığı koncertinonun viola d' amore partisi 8. sayfa

177
mf

181

185 13 *f*

191 14 7

201 15 *Maestoso* ♩ = 144 *f*

206

211 16 *ff*

216

221

Detailed description: This is a page of musical notation for a Viola d' amore. The score is written in a single system with a grand staff (treble and bass clefs). The key signature is one sharp (F#). The piece is in 3/8 time. The score begins at measure 177 with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. It features a series of eighth-note patterns. At measure 185, there is a triplet of eighth notes marked with a box containing the number 13 and a forte (*f*) dynamic. At measure 191, there is a seven-measure rest marked with a box containing the number 14. At measure 201, the tempo changes to *Maestoso* with a quarter note equal to 144 (♩ = 144), and the dynamic is forte (*f*). A box containing the number 15 is placed above the first measure of this section. The score continues with various rhythmic patterns and rests, including a six-measure rest at measure 211 marked with a box containing the number 16 and a fortissimo (*ff*) dynamic. The piece concludes at measure 221.

EK 18: Anatomik ayrıntılar örneği olan sine keman yapım aşaması (luthier Ahmet Kaya atölyesi)

EK 19: Anatomik ayrıntılar örneği olan sine keman yapım aşaması (luthier Ahmet Kaya atölyesi)

EK 20: Anatomik ayrıntılar örneği olan sine keman yapım aşaması (luthier Ahmet Kaya atölyesi)

EK 21: Anatomik ayrıntılar örneği olan sine keman yapım aşaması (luthier Ahmet Kaya atölyesi)

ÖZGEÇMİŞ

1986 tarihinde İstanbul'da doğdu. 1998 yılında T.C.Kültür Bakanlığı İstanbul Devlet Klasik Türk Müziği Korosu ser keman sanatçısı Cahit Peksayar refakatinde keman çalışmalarına başladı.

2008 senesinde Haliç Üniversitesi Türk Musikisi Konservatuarına başladı. 2014 senesinde mezun oldu. Prof. Dr. Alâeddin Yavaşca, Yard.Doç. Çetin Körükçü ile Türk Müziği nazariyat, usul, repertuvar; İhsan Özer ile Form Bilgisi; Dr. Cumhur Bülent Özsöz, Dr. Naci Madanoğlu ile Batı Müziği Solfej, Armoni; Prof. Saim Akçıl ile Keman ve Sazda İleri İcra; Prof. Mutlu Torun, Prof. Erol Deran ile Makamlarda Geçki Teknikleri, Eser Analizi; Prof. Yücel Paşmakçı ile Türk Halk Müziği, Halk Çalgıları derslerini aldı. 2014 senesinde Marmara Üniversitesi'nde Pedagojik Formasyon eğitimi aldı ve 2015 senesinde mezun oldu.

Maltepe Musiki Eğitim Vakfı'nda 2003-2013 Keman Öğretmenliği yaptı. 2005 yılında Akustik Müzik etiketiyle piyasaya sunulan "Relaxation Music / Delight" müzik cd çalışmasını icra etti. 2005 yılından bu yana Pendik Belediyesi Müzik Kurslarında ve Pendik Musiki Derneğinde keman eğitmenliği görevine devam etmektedir. 2011-2012 sanat sezonu içerisinde T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Bursa Devlet Klasik Türk Müziği Korosunda misafir keman sanatçısı olarak görev yaptı. 2012-2015 yılları arasında, TRT İstanbul Radyosu'nda akitli keman sanatçısı olarak çalıştı.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Devlet Tarihi Türk Müziği Topluluğunda misafir "sine keman" sanatçısı olarak çalışmaktadır. Birçok kurum, sanatçı ve grupların yurtiçi-yurtdışı konser ve stüdyo çalışmalarında keman sanatçısı olarak refakat etmektedir.

ORIJINALLIK RAPORU

% **10**
BENZERLIK ENDEKSI

% **7**
İNTERNET
KAYNAKLARI

% **3**
YAYINLAR

% **3**
ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BIRINCIL KAYNAKLAR

1 www.itudergi.itu.edu.tr İnternet Kaynağı % **2**

2 Submitted to Akdeniz University Öğrenci Ödevi % **2**

3 www.acarindex.com İnternet Kaynağı % **2**

4 Horst Leuchtmann. "V", Walter de Gruyter GmbH, 1992 Yayın % **1**

5 www.passat-ig-typ-35i.de İnternet Kaynağı <% **1**

6 www.bursasenfoni.gov.tr İnternet Kaynağı <% **1**

7 Submitted to Beykent Üniversitesi Öğrenci Ödevi <% **1**

8 Submitted to Düzce Üniversitesi Öğrenci Ödevi <% **1**

9

Submitted to TechKnowledge Turkey

Öğrenci Ödevi

<% 1

10

Submitted to Marmara University

Öğrenci Ödevi

<% 1

11

www.kitapstore.com

İnternet Kaynağı

<% 1

12

sazvesoz.net

İnternet Kaynağı

<% 1

13

docplayer.com.br

İnternet Kaynağı

<% 1

14

www.creditcardaccountcenter.com

İnternet Kaynağı

<% 1

15

acikerisim.deu.edu.tr

İnternet Kaynağı

<% 1

16

DUMAN, Muhammed. "MUSİKİŞİNAS BİR
DİVAN ŞAİRİ HIZIRAĞAZÂDE SA'İD BEY*",
Erzincan Üniv. Fen Edebiyat Fak. Türk Dili ve
Edebiyatı Bl., 2013.

Yayın

<% 1

Alıntılarını çıkart

Kapat

Eşleşmeleri çıkar

Kapat

Bibliyografyayı Çıkart

üzerinde